

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (M. Alexei)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (L. Pruteanu, I. Țurcan, I. Cotruța)

DECIZIE

10 aprilie 2024

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată, în componența:

Președinte, judecător
Judecători

Stela Procopciuc
Ion Malanciuc
Diana Stănilă

examinând recursul declarat de Firma de Construcție a Drumurilor „Edilitate” S.A., reprezentată de avocatul Ion Căpățînă,
în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Firma de Construcție a Drumurilor „Edilitate” S.A. împotriva Primăriei s. Ghidighici mun. Chișinău, cu privire la încasarea datoriei, penalității și a cheltuielilor de judecată, împotriva deciziei din 20 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă :

La 10 august 2020, Firma de Construcție a Drumurilor „Edilitate” S.A. (în continuare „Edilitate” S.A.) a depus cerere de chemare în judecată împotriva Primăriei s. Ghidighici cu privire la încasarea datoriei, penalității și a cheltuielilor de judecată.

În motivarea cererii de chemare în judecată, reclamanta a relatat că, în temeiul contractului de mică valoare nr.48-2019-10-23 din 23 octombrie 2019, a executat lucrări de construcție a fundației drumului de pe str. V. Costin din s. Ghidighici, mun. Chișinău, fapt confirmat prin procesul-verbal de recepție a lucrărilor executate în luna noiembrie 2019, semnat de reprezentantul primăriei, în sumă totală de 11687,65 de lei, care însă n-au fost achitate.

Mai mult, reclamanta a precizat că la 28 mai 2020 a înaintat Primăriei s. Ghidighici cerere prealabilă, prin care i-a solicitat achitarea sumei, însă deși pretenția a fost recepționată, suma datorată nu a fost achitată.

Astfel, având în vedere cele enunțate, „Edilitate” S.A. a solicitat încasarea din contul Primăriei s. Ghidighici a datoriei în sumă de 116687,65 de lei, a penalităților în mărime de 21237,58 de lei, precum și a cheltuielilor de judecată compuse din taxa de stat în cuantum de 4137,76 de lei și 115 lei achitați IP „Agenția Servicii Publice” pentru eliberarea informației, iar în total suma de 142177,99 de lei.

Prin hotărârea din 05 noiembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, s-a admis cererea de chemare în judecată depusă de „Edilitate” S.A.

S-a încasat de la Primăria s. Ghidighici în beneficiul „Edilitate” S.A., datoria rezultată din contractul de mică valoare nr. 48-2019-10-23 din 23 octombrie 2019 în

mărime de 117000 de lei, penalitatea contractuală în mărime de 21237,58 de lei, precum și cheltuielile de judecată cu titlu de taxă de stat în mărime de 4137,76 de lei, cheltuieli cu titlu de taxă de asistență juridică în mărime de 1700 de lei și cheltuieli prejudiciere în mărime de 115 lei. (f.d. 74, 85-90).

La 29 noiembrie 2021, Primăria s. Ghidighici a depus apel nemotivat împotriva hotărârii din 05 noiembrie 2021 a Judecătoria Chișinău, sediul Centru, solicitând admiterea acestuia cu casarea hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi decizii privind respingerea cererii de chemare în judecată (f.d.78-81).

La 29 aprilie 2022, Primăria s. Ghidighici a depus apel motivat împotriva hotărârii din 05 noiembrie 2021 a Judecătoria Chișinău, sediul Centru, în care a reiterat pretențiile inițiale și a solicitat admiterea acestora (f.d.99-102).

Prin decizia din 20 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, s-a admis apelul declarat de Primăria s. Ghidighici, s-a casat integral hotărârea din 05 noiembrie 2021 a Judecătoria Chișinău, sediul Centru și s-a emis o hotărâre nouă de respingere a cererii de chemare în judecată depusă de „Edilitate” S.A. (f.d.122-128).

În susținerea deciziei emise, instanța de apel a conchis asupra ilegalității soluției primei instanțe privind temeinicia acțiunii, aceasta fiind rezultatul aprecierii greșite a circumstanțelor cauzei și aplicării eronate a normelor de drept. Sau altfel spus, prima instanță nu a dat o apreciere obiectivă și justă probelor administrate, nu a constatat și elucidat pe deplin toate circumstanțele, care au importanță pentru soluționarea cauzei și incorect a aplicat normele de drept material și procedural, adoptând o hotărâre neîntemeiată.

Subsecvent, în argumentarea concluziei enunțate, Curtea de Apel Chișinău invocând dispozițiile art. 2 alin. (1) al Legii privind achizițiile publice nr. 131 din 03 iulie 2015, pct. 2, 23 din Regulamentul cu privire la achizițiile publice de valoare mică, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 665 din 27 mai 2016, a subliniat faptul că, întrucât contractul de achiziție publică de valoare mică nr. 48-2019-10-23 din 23 octombrie 2019, încheiat între „Edilitate” S.A. și Primăria s. Ghidighici nu a fost înregistrat la Trezoreria Regională a Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova, acesta este lipsit de forță juridică.

Complementar, făcând trimitere la prevederile art. 327 alin. (1), art. 331 alin. (1), art. 334 alin. (2) din Codul civil, instanța ierarhic inferioară a enunțat că, deoarece contractul de achiziție publică de valoare mică nr.48-2019-10-23 din 23 octombrie 2019, încheiat între „Edilitate” S.A. și Primăria s. Ghidighici, nu a fost înregistrat în modul și termenul stabilit de lege, prin prisma pct. 23 al Regulamentului cu privire la achizițiile publice de valoare mică, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 665 din 27 mai 2016, acesta nu are valoare juridică.

Prin urmare, a considerat instanța de apel ca fiind lipsită de temei pretenția „Edilitate” S.A. cu privire la încasarea datoriei în sumă de 116687,65 de lei, or, suma solicitată cu titlu de datorie derivă dintr-un act juridic civil lipsit de forță juridică, deoarece la încheierea acestuia nu au fost respectate condițiile de valabilitate.

De altfel, odată ce s-a constatat netemeinicia pretenției privind încasarea datoriei, urmează a fi respinsă și pretenția subsecventă privind încasarea penalităților în sumă de 21237,58 lei.

În final, prin prisma art.94 alin.(1) și art.96 alin.(1)-(1¹) din Codul de procedură civilă, instanța de apel a respins pretenția „Edilitate” S.A. privind încasarea cheltuielilor de judecată, suportate cu titlu de taxă de stat în sumă de 4137,76 de lei, a cheltuielilor de asistență juridică în mărime de 1700 de lei, precum și a cheltuielilor

privind eliberarea informației de către IP „Agenția Servicii Publice” în sumă de 115 lei.

La 16 ianuarie 2023, „Edilitate” S.A., reprezentată de avocatul Ion Căpățînă a declarat recurs împotriva deciziei din 20 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii primei instanțe (f.d. 145-147).

În motivarea recursului, „Edilitate” S.A., reprezentată de avocatul Ion Căpățînă a reiterat motivele de fapt și de drept indicate pe parcursul examinării cauzei în prima instanță și instanța de apel, suplimentar invocând dezacordul cu decizia instanței de apel, pe care o consideră ilegală și pasibilă casării, or, prevederile contractuale din partea sa au fost respectate în totalitate, nefiind înaintate pretenții în acest sens, fapt confirmat de reprezentantul Primăriei s. Ghidighici în cadrul ședinței de judecată a Curții de Apel Chișinău.

Complementar, recurenta a relevat că prima instanță corect a apreciat critic argumentul Primăriei s. Ghidighici, precum că contractul de achiziții publice de valoare mică ar fi nul pe motiv că nu a fost înregistrat în modul stabilit, respectiv este lipsit de putere juridică. Or, Primăria s. Ghidighici urma ca după semnarea actului să îl înregistreze la Trezoreria Teritorială a Ministerului Finanțelor, întrucât înregistrarea contractului putea și trebuia să fie efectuată doar de către reprezentantul părții pârâte. Astfel, această inacțiune, este un comportament de rea-credință al pârâtei și nu poate constitui temei de nulitate și refuz de a executa obligațiunile contractuale, adică plata pentru serviciile prestate.

La 02 februarie 2023 în adresa Primăriei s. Ghidighici a fost expediată copia cererii de recurs depusă de „Edilitate” S.A., reprezentată de avocatul Ion Căpățînă cu înștiințarea despre posibilitatea depunerii referinței.

Deși la 09 februarie 2023, Primăria s. Ghidighici a recepționat copia cererii de recurs depusă de „Edilitate” S.A., reprezentată de avocatul Ion Căpățînă, fapt confirmat prin avizul de recepție anexat la dosar, până la data stabilită pentru examinarea admisibilității recursului, nu a depus referință, în care să-și expună opinia asupra argumentelor invocate de recurentă.

În conformitate cu prevederile art. 434 alin.(1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Materialele cauzei atestă că decizia Curții de Apel Chișinău a fost pronunțată la 20 septembrie 2022 și expediată „Edilitate” S.A. la 24 noiembrie 2022, prin intermediul oficiului poștal, iar reprezentantului acesteia, avocatului Ion Căpățînă, a poștei electronice (f.d.129-130).

În aceste circumstanțe, recursul declarat de „Edilitate” S.A., reprezentată de avocatul Ion Căpățînă la 16 ianuarie 2023, se consideră în termen.

Prin Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conexe reformei Curții Supreme de Justiție) au fost operate modificări în Codul de procedură civilă, care au intrat în vigoare la 01 septembrie 2023.

În conformitate cu prevederile art. XI alin. (1) și (3) din Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, cu excepția art. IV, art. V, pct.1-9, pct.11-16 și art. VII, care vor intra în vigoare la 01 septembrie 2023.

Recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare

a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Din sensul normei de drept enunțate, rezultă că legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale, cu excepția temeiurilor în baza cărora se vor examina recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi.

Respectiv recursul declarat de către „Edilitate” S.A., reprezentată de avocatul Ion Căpățînă, a fost depus până la data intrării în vigoare a Legii nr. 246 din 31 iulie 2023 și va fi examinat în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului. Totodată, având în vedere că legea procedural civilă, care impune obligații noi anulează sau reduce drepturile procedurale ale participanților la proces, limitează exercitarea unor drepturi ori stabilește sancțiuni procedurale noi sau suplimentare, nu are putere retroactivă recursul se va examina conform procedurii de judecare a recursului în vigoare la data depunerii acestuia, deoarece după sensul său norma referitoare la temeiuri cuprinde și procedura, or, temeiurile nu pot fi separate de procedura de examinare și soluționare, ele fiind un tot întreg organic.

În conformitate cu prevederile art. 431 alin. (1)-(4) din Codul de procedură civilă, examinarea recursului împotriva deciziilor instanțelor de apel ține de competența Curții Supreme de Justiție.

Asupra admisibilității recursului decide un complet din 3 judecători.

Recursul considerat admisibil se examinează într-un complet din 3, 5 sau 9 judecători ai Curții Supreme de Justiție.

Judecătorii care au examinat admisibilitatea recursului pot participa și la examinarea recursului în cauză.

Studiind materialele dosarului în raport cu argumentele invocate în recurs, în coroborare cu normele de drept aplicabile speței, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul, de a casa decizia din 20 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău și de a remite cauza la rejudecare în instanța de apel, din motivele ce succed.

În conformitate cu articolul 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept: să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Din perspectiva prevederilor art. 432 alin. (1) al Codului de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sînt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Potrivit art. 432 alin. (2) lit. a)-d) din Codul de procedură civilă, se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească: nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată; a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată; a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională; a interpretat în mod eronat legea; a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

Din criticile aduse în recursul formulat, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție identifică, în esență, dezacordul recurentei „Edilitate” S.A., reprezentată de avocatul Ion Căpățînă cu decizia instanței de apel, prin prisma art. 432 alin. (2) din Codul de procedură civilă, în partea aplicării normelor de drept material în coroborare cu circumstanțele cauzei și emiterea soluției de către instanța

ierarhic inferioară, insistând la soluționarea acestui aspect prin menținerea hotărârii primei instanțe.

Reiterând esența litigiului, circumstanțele speței, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că, prin cererea de chemare în judecată înaintată „Edilitate” S.A. a solicitat încasarea din contul Primăriei s. Ghidighici a datoriei în sumă de 116687,65 de lei, a penalităților în mărime de 21237,58 de lei, precum și a cheltuielilor de judecată compuse din taxa de stat în cuantum de 4137,76 de lei și 115 lei achitați IP „Agenția Servicii Publice” pentru eliberarea informației, iar în total suma de 142177,99 de lei (f.d.3-4).

Materialele cauzei atestă că, prin demersul nr.02/1-37/60 din 05 martie 2019, adresat Șefului Direcției Transport și Căi de Comunicație, Primăria s. Ghidighici, mun. Chișinău, a solicitat asfaltarea str. Vasile Costin din suma alocată de un milion de lei de la Primăria mun. Chișinău (f.d.39-40).

La 23 octombrie 2019, între „Edilitate” S.A., în calitate de antreprenor, și Primăria s. Ghidighici, mun. Chișinău, în calitate de beneficiar, a fost încheiat contractul de mică valoare nr.48-2019-10-23, privind executarea lucrărilor de construcție a fundației drumului de pe str. Vasile Costin din s. Ghidighici, mun. Chișinău, până la 30 noiembrie 2019, în valoare de 117000 de lei (f.d.5-6).

Potrivit procesului-verbal de recepție a lucrărilor executate pe luna noiembrie a anului 2019, Primăria s. Ghidighici a aprobat lucrările de construcție a fundației drumului de pe str. Vasile Costin din s. Ghidighici, mun. Chișinău, (conform contractului de mică valoare nr.48-2019-10-23 din 23 octombrie 2019, semnat de reprezentanții „Edilitate” S.A. și ai Primăriei s. Ghidighici, mun. Chișinău), în valoare totală a lucrărilor efectuate - de 116687,65 de lei, inclusiv salariul 18612,97 de lei. Careva obiecții cu referire la lucrările efectuate, volumul acestor lucrări sau calitatea lor, procesul-verbal respectiv nu conține (f.d.12-13).

Potrivit explicațiilor date de Isac Serafim, fostul Primar al s. Ghidighici, audiat în prima instanță în calitate de martor, asfaltarea str. Vasile Costin din s. Ghidighici s-a efectuat fără obiecții, calitatea lucrărilor executate este bună. S-a omis de către el înregistrarea contractului de mică valoare nr.48-2019-10-23 din 23 octombrie 2019, din motiv că, la acel moment al încheierii contractului, nu mai avea statut de primar, și documentele de înregistrare a contractului la Trezoreria Teritorială a Ministerului Finanțelor, urmau a fi prezentate de noul primar.

Potrivit calculului penalităților pentru neachitarea la timp a lucrărilor executate de „Edilitate” S.A., conform pct.5.2 al contractului de mică valoare nr.48-2019-10-23 din 23 octombrie 2019, suma penalităților constituie 21237,58 de lei (f.d.16).

Potrivit notei informative a Primăriei s. Ghidighici, mun. Chișinău, la data semnării contractului de mică valoare nr.48-2019-10-23 din 23 octombrie 2019, surse financiare pentru achitarea acestuia în bugetul primăriei, nu erau (f.d.51).

Prin pretenția nr. 77-20/79 din 28 mai 2020, „Edilitate” S.A. a informat Primăria s. Ghidighici, mun. Chișinău despre executarea lucrărilor de construcție a fundației drumului de pe str. V. Costin din s. Ghidighici, mun. Chișinău, asumate prin contractul de mică valoare nr.48-2019-10-23 din 23 octombrie 2019 în sumă totală de 116687,65 de lei și a solicitat achitarea datoriei menționate (f.d.15).

Prin scrisoarea nr.20-5-44 din 05 februarie 2021, Direcția Trezoreria Regională Centru a informat Primăria s. Ghidighici, mun. Chișinău că în sistemul informațional gestionarea finanțelor publice al Ministerului Finanțelor nu a fost înregistrat în anul

2019 contractul de achiziții publice de mică valoare al Primăriei s. Ghidighici, mun. Chișinău nr.48-2019-10-23 din 23 octombrie 2019 (f.d.50).

La 10 august 2020, „Edilitate” S.A. a depus prezenta cerere de chemare în judecată împotriva Primăriei s. Ghidighici cu privire la încasarea datoriei, penalității și a cheltuielilor de judecată.

Fiind investită cu judecarea cauzei în fond, prima instanță a ajuns la concluzia temeiniciei acțiunii pe care a admis-o integral (f.d. 74, 85-90).

Examinând cauza în ordine de apel, Curtea de Apel Chișinău, prin decizia din din 20 septembrie 2022 a admis apelul declarat de Primăria s. Ghidighici, a casat integral hotărârea din 05 noiembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru și a emis o hotărâre nouă de respingere a cererii de chemare în judecată depusă de „Edilitate” S.A. (f.d.122-128).

Judecând cauza în ordine de recurs, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că instanța de apel, verificând legalitatea și temeinicia hotărârii atacate, nu s-a lămurit cu situația de fapt sub toate aspectele, neclarificând toate circumstanțele de fapt și raporturile juridice care au importanță pentru soluționarea cauzei, nu a dat o apreciere corespunzătoare probele din dosar, criteriu, care presupune și aplicarea corectă a normelor de drept material.

În susținerea concluziei enunțate instanța de recurs indică următoarele.

Conform art. 9 alin. (1) și (2) lit.a), f) și h) din Codul civil, drepturile și obligațiile civile apar în temeiul legii, precum și în baza actelor persoanelor fizice și juridice care, deși nu sînt prevăzute de lege, dau naștere la drepturi și obligații civile, pornind de la principiile legislației civile.

Drepturile și obligațiile civile apar: din contracte și din alte acte juridice; în urma cauzării de prejudicii unei alte persoane; în urma altor fapte ale persoanelor fizice și juridice și a unor evenimente de care legea leagă apariția unor efecte juridice în materie civilă.

Conform art.327 alin. (1) și (2) din Codul civil, actul juridic este nul dacă nulitatea sancționează încălcarea unei dispoziții legale prin care se ocrotește un interes general (nulitate absolută).

Actul juridic este anulabil dacă nulitatea sancționează încălcarea unei dispoziții legale prin care se ocrotește un interes particular (nulitate relativă).

În conformitate cu art.331 alin. (1) și (5) din Codul civil, actul juridic nul se consideră, cu efect retroactiv, că nu a produs niciun efect juridic din momentul încheierii.

Prestațiile executate în temeiul actului juridic nul sau anulat, precum și alte îmbogățiri obținute din acele prestații se supun restituirii conform dispozițiilor legale privind îmbogățirea nejustificată.

Articolul 334 alin. (2) al Codului civil, stipulează că, actul juridic sau clauza care contravin unei dispoziții legale imperative sînt nule sau anulabile dacă această sancțiune este prevăzută expres de dispoziția legală încălcată (nulitatea expresă).

Conform art.774 alin. (1) din Codul civil, în virtutea raportului obligațional, creditorul este în drept să pretindă de la debitor executarea unei prestații, iar debitorul este ținut să o execute. Prestația poate consta în a da, a face sau a nu face.

Potrivit art. 775 alin. (1) al Codului civil, debitorul și creditorul trebuie să se comporte cu bună-credință la momentul nașterii, pe durata existenței, la momentul executării și stingerii obligației.

În corespundere cu art.776 din Codul civil, obligațiile se nasc din contract, fapt

ilicite (delict) și din orice alt act sau fapt susceptibil de a le produce în condițiile legii.

Conform art.1352 al Codului civil, prin contractul de antrepriză o parte (antreprenor) se obligă să efectueze pe riscul său o anumită lucrare celeilalte părți (client), iar aceasta se obligă să recepționeze lucrarea și să plătească prețul convenit.

Potrivit art. 1363 alin. (1) și (2) al aceluiași cod, după executarea lucrării, clientul este obligat să recepționeze lucrarea în modul, la locul și în termenul stabilit de legislație sau de contract.

Recepționarea este o declarație prin care clientul acceptă lucrarea, cu sau fără rezerve.

Subsecvent, instanța de recurs invederează dispozițiile art. 2 alin. (1) lit. a)-c) al Legii privind achizițiile publice nr. 131 din 03 iulie 2015 (în vigoare la data depunerii acțiunii), potrivit căruia, prezenta lege se aplică contractelor de achiziții publice, cu excepția celor specificate la art. 5, a căror valoare estimată, fără taxa pe valoarea adăugată, este egală cu sau mai mare decât următoarele praguri: pentru contractele de achiziții publice de bunuri și servicii, altele decât cele menționate la lit. c) – 200000 de lei; pentru contractele de achiziții publice de lucrări – 250000 de lei; pentru contractele de achiziții publice care au ca obiect servicii sociale și alte servicii specifice enumerate în anexa nr. 2 – 400 000 de lei.

La fel, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră imperioase speței și prevederile pct.2 al Regulamentului cu privire la achizițiile publice de valoare mică, Anexa nr. 1 la Hotărârea Guvernului nr. 665 din 27 mai 2016 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la achizițiile publice de valoare mică (Abrogat: 01.07.2023 prin Hotărârea Guvernului nr.870 din 14.12.2022), conform căruia, achizițiile publice de valoare mică reprezintă contractele de achiziții publice, planificate și încheiate de către autoritățile contractante, ale căror valoare estimativă, fără taxa pe valoarea adăugată, nu depășește 80000 lei pentru bunuri și servicii și 100000 lei pentru lucrări.

În corespundere cu pct.21 al Regulamentului enunțat, operatorul economic execută necondiționat clauzele contractului încheiat, respectând cerințele de calitate, termenul și prețul stabilite. Neîndeplinirea sau îndeplinirea necorespunzătoare a obligațiilor contractuale atrage răspunderea operatorului economic, conform legislației și clauzelor contractului.

Potrivit pct.23 al Regulamentului nominalizat, contractul de achiziție publică de valoare mică se înregistrează obligatoriu în Trezoreria de Stat sau în una din trezoreriile teritoriale ale Ministerului Finanțelor, dacă valoarea acestuia depășește 10000 lei fără taxa pe valoarea adăugată și gestionarea surselor financiare se efectuează prin intermediul sistemului trezorerial, în termen de 15 zile de la data încheierii. Contractele de achiziții publice de valoare mică care nu au fost înregistrate în modul stabilit nu au putere juridică.

Iar conform pct.29 al aceluiași Regulament, responsabilitatea aplicării corecte a prevederilor prezentului Regulament, prin realizarea eficientă a achizițiilor publice de valoare mică, este pusă în seama autorității contractante.

Așadar, analizând legalitatea actului judecătoresc contestat, prin prisma normelor de drept material enunțate, a argumentelor și concluziilor invocate de instanța ierarhic inferioară și participanții la proces și reieșind din materialele cauzei, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție conchide că instanța de apel just a stabilit că contractul încheiat la 23 octombrie 2019, între „Edilitate” S.A., în calitate de antreprenor și Primăria s. Ghidighici, mun. Chișinău, în calitate de

beneficiar nr.48-2019-10-23, privind executarea lucrărilor de construcție a fundației drumului de pe str. V. Costin din s. Ghidighici, mun. Chișinău, până la 30 noiembrie 2019, în valoare de 117000 de lei, se califică ca fiind contract de achiziție publică de valoare mică și care trebuia înregistrat conform prevederilor legale la Trezoreria Regională a Ministerului Finanțelor.

Doar că această înregistrare urma a se efectua de către Primăria s. Ghidighici (autoritate contractantă) în corespunderea prevederilor pct.29 al Regulamentului mai sus-enunțat; la rîndul său, SA "Edilitate" (operator economic) era investit cu obligația executării necondiționate și de bună-credință a clauzelor contractului încheiat (conform pct. 21 din Regulamentul citat).

Prin urmare, contrar acestei situații de fapt, în baza deciziei din 20 septembrie 2022, Curtea de Apel Chișinău nu s-a clarificat dacă operatorul economic „Edilitate” S.A. a acționat cu bună-credință în raport cu obligațiile asumate conform contractului nr.48-2019-10-23 din 23 octombrie 2019 și dacă a executat clauzele respectivului contract, în cunoștința situației de neînregistrare a acestuia de către autoritatea contractantă.

Or, conform art.10 alin. (1) din Codul civil, persoanele fizice și juridice participante la raporturile juridice civile trebuie să își exercite drepturile și să își execute obligațiile cu bună-credință, în acord cu legea, cu contractul, cu ordinea publică și cu bunele moravuri. Buna-credință se prezumă pînă la proba contrară.

Potrivit art.11 alin. (1) și (2) din Codul civil, buna-credință este un standard de conduită a unei părți, caracterizată prin corectitudine, onestitate, deschidere și luarea în cont a intereselor celeilalte părți la raportul juridic.

În special, este contrar buneii-credințe ca o parte să acționeze în contradicție cu declarațiile pe care le-a făcut anterior sau cu comportamentul pe care l-a avut anterior în cazul în care cealaltă parte, în detrimentul său, s-a bazat în mod rezonabil pe acele declarații sau acel comportament.

Deci, potrivit principiului ocrotirii buneii-credințe, persoana care exercită drepturile și execută obligațiile în mod onest, loial și fără fraudă, cade sub protecția legii civile. Partea de bună-credință în cazul unui act juridic nul sau anulabil, poate să beneficieze de restituirea prestațiilor, dacă culpa la încheierea actului juridic s-a manifestat din partea celeilalte părți contractante.

Deci, era imperios necesar de analizat și stabilit dacă, anterior demarării lucrărilor de construcție a drumului din s. Ghidighici, SA "Edilitate" cunoștea despre neînregistrarea de către Primarul s. Ghidighici a contractului de mică valoare nr.48-2019-10-23. Cu atît mai mult că, situația respectivă, a rămas incertă reieșind din decizia Curții de Apel Chișinău din 20.09.2022, chiar dacă s-a clarificat culpa primăriei la neînregistrarea contractului.

Într-o altă ordine, potrivit pct.3.2 și 3.3 ale contractului nominalizat, beneficiarul va achita 50 % din valoarea totală a contractului la contul bancar al antreprenorului în termen de 3 zile din momentul semnării prezentului contract, iar costul lucrărilor conform procesului-verbal al lucrărilor îndeplinite integral și în fapt, în termen de 30 de zile după semnarea lui.

Astfel, instanța de apel a omis să verifice prin prisma dispozițiilor art. 130 din Codul de procedură civilă, în coroborare cu art.10 și 11 din Codul civil, buna-credință a părților contractante, inclusiv a „Edilitate” S.A., prin faptul dacă aceasta a cunoscut la momentul executării lucrărilor asumate despre neînregistrarea contractului de mică valoare nr.48-2019-10-23 din 23 octombrie 2019, prin prisma

motivului pentru care a demarat lucrările de construcție a fundației drumului, în condițiile în care Primăria s. Ghidighici, mun. Chișinău nu a respectat prevederile pct.3.2 și 3.3 ale contractului nominalizat.

Totodată, instanța de recurs relevă că instanța ierarhic inferioară, deși a reținut, prin prisma art.327 alin. (1) și (2) din Codul civil, nulitatea absolută a contractului de mică valoare nr.48-2019-10-23 din 23 octombrie 2019, încheiat între Primăria s. Ghidighici, mun. Chișinău și „Edilitate” S.A., nu a verificat și calificarea juridică de fapt, considerînd pripit, prin prisma prevederilor art. 331 alin. 1 Cod civil, că respectivul contract este nul cu efect retroactiv și că Primăria s. Ghidighici nu datorează SA ”Edilitate” prestațiile deja executate.

Mai mult ca atît, Curtea de Apel Chișinău, reținînd contractul de mică valoare nr.48-2019-10-23 din 23 octombrie 2019 ca fiind nul, nu a clarificat situația din alin. 5 a art. 331 Cod civil, care prescrie că, prestațiile executate în temeiul actului juridic nul sau anulat, precum și alte îmbogățiri obținute din acele prestații se supun restituirii conform dispozițiilor legale privind îmbogățirea nejustificată. Or, contractul de mică valoare nr.48-2019-10-23 din 23 octombrie 2019, nulitatea căruia a invocat-o instanța de apel, a fost deja executat de către SA ”Edilitate”, și partea opusă – Primăria s. Ghidighici, nu are obiecții la executarea acestuia.

Sau altfel spus, instanța de apel nu s-a expus asupra faptului dacă neonorarea obligațiilor contractuale și a dispozițiilor legale de către Primăria s. Ghidighici, mun. Chișinău, urmează să se răsfrîngă prestațiilor „Edilitate” S.A. deja executate.

În consecință, instanța de recurs apreciază drept superficiale și expuse sub un aspect general concluziile instanței de apel privind respingerea ca neîntemeiată a cererii de chemare în judecată depuse de „Edilitate” S.A., din motiv că aceasta nu a elucidat toate circumstanțele importante speței, cu toate că în virtutea caracterului devolutiv al apelului, urma să rejudece fondul cauzei sub toate aspectele pretențiilor SA ”Edilitate”.

Având în vedere cele enunțate, instanța de recurs conchide că instanța de apel nu a dat o apreciere multiaspectuală și completă tuturor probelor din dosar în ansamblu și interconexiunea lor, motiv din care pripit a emis decizia de respingere a pretențiilor SA ”Edilitate”.

Așadar, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că cele menționate mai sus nu pot fi corectate în ordine de recurs, din cauza specificului acestora. De altfel, participanții la proces, trebuie să aibă posibilitatea reală să-și prezinte apărarea și să fie audiați de o instanță de apel, care va fi competentă de a examina toate chestiunile de fapt și de drept relevante litigiului (a se vedea A. Menarini Diagnostics S.R.L. vs Italia, 27 septembrie 2011, parag. 59; Akaki Tchaghiashvili, 2 septembrie 2014, parag. 34, Samardžić, ibidem, parag. 31, Gohe și alții vs Franța, 3 iulie 2018, parag. 41 - 43).

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că corectarea erorii instanței de apel la judecarea cauzei în ordine de recurs nu este posibilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul depus de „Edilitate” S.A., reprezentată de avocatul Ion Căpățînă, de a casa decizia din 20 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău și de a restitui cauza pentru rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată. Astfel, ținând cont de rolul specific al instanței de recurs și de preeminența dreptului, este imperios, ca la reexaminarea cauzei în ordine de apel, să fie remediate neajunsurile procedurii

inițiale (a se vedea cauzele Baka vs Ungaria (Marea Cameră), 23 iunie 2016, parag. 117; Zubac vs Croația (Marea Cameră), 5 aprilie 2018, parag. 123 – 125).

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c), alin. (2) din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de Firma de Construcție a Drumurilor „Edilitate” S.A., reprezentată de avocatul Ion Căpățină.

Se casează integral decizia din 20 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău și se restituie cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Firma de Construcție a Drumurilor „Edilitate” S.A. împotriva Primăriei s. Ghidighici cu privire la încasarea datoriei, penalității și a cheltuielilor de judecată spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președinte, judecător

Stela Procopciuc

Judecători

Ion Malanciuc

Diana Stănilă